

VYSLÁNÍ A NÁVRAT ZVĚD?

Převod materiálu

Ondřej Macek

Pořadí v lekci

27

Ž 56,12 V Bohu doufám, nebojím se, co mi může udělat ďálovka?

liturgické čtení-Nu 13,17-21

KLÍČOVÉ POJMY, DOBOVÉ A TEXTOVÉ SOUVISLOSTI

– **pošli muže**(13,2) – v hebrejském textu zní Hospodinův příkaz poněkud neobvykle – „pošli si”, tj. pošli pro sebe, kvůli sobě. Podle Dt 1,21 žádost o vyslání zvěd vyslovuje lid a Hospodin jim vychází vstříc (asi jako při žádosti o krále, 1S 8), aťkoli vztícímu společenství by měl stačit Boží slib a nemusí žádat předčasný průzkum. (viz též pozn. podle pořadí dn 14,34)

– důležitým úkolem zvěd je přinést **ovoce**. Stromy tehdy byly ve zvláštní úctě a pod zvláštní ochranou místních božstev. Tuto pověru musí průzkumníci odhodit a nebát se utrhnout jejich plody. Snad právě proto jsou slova povzbuzení zařazena až sem: „Buďte odvážní a přineste něco z ovoce.”

– srovnajte dvojí „referát“ o poměrech v zaslíbené zemi (13,27-29 a 13,32-32). První uvádí kladné i záporné stránky, druhý už jen záporné. Posun v hodnocení je způsoben falešnou optikou – nehodnotí tady víra, vďačí za Boží vedení, ale strach, který „má velké oči“ a zveličuje nebezpečí(zvl. 34b)

– **reptání** – oddíl modelových zachycuje to, co se v dějinách církve stávalo často, že podstatná část Božího lidu přestala důvěřovat Božím zaslíbením. Izraelci se zdá, že Boží zaslíbení jsou sliby-chyby. Dokonce začnou překreslovat historii. Není to záležitost jen totalitních režimů a totalitního školství. Izrael, tak jako někdejší v posttotalitním období, prochází deziluzí svobody a idealizuje dobu otroctví. V jejich vzpomínkách všechno bylo levné, ba skoro zadarmo: „Vzpomínáme na ryby, které jsme měli v Egyptě k jídlu zadarmo, na okurky, melouny, na pór, cibuli a řesnek. Jsme už celí seschlí, nevidíme nic jiného než manu.“ (Nu 11,6). Doba otroctví, náboženského a politického útlaku se najednou jeví jako lepší než přítomnost a budoucnost. Zaslíbená země je osídlená někým silnějším než jsou Izraelci. Boží výchova na poušti, resp. ve skrovných podmínkách, neuspěla. Lidu se zdá, že je lepší vrátit se do starých známých poměrů. Izrael uvěřil iluzi, že takový návrat je možný.

– zatímco se lid bouří, Mojžíš s Áronem se přimlouvají před Bohem (v.5 – padli na tvář) a Jozue s Kálebem – jediní věrní – činí pokání (v.6 – roztrhli roucha).

– **Anákovci** byli zřetelně, muži obrovité postavy. Tím nemá být zdůrazněna jejich obrovitost, ale spíše jejich pýcha a troufalost. Něhoho a nikoho se nebáli, chtěli být sami sobě pány. Nechtěli se Bohu podřídit (takovým byl i Goliáš).

– **sláva** (14,21) naplní celou zemi a ti, kdo viděli slávu Boží a jeho znamení, a přesto neuvěřili, nevejdou do země zaslíbené – sláva zde neznamená popularitu, ale slavné je to, co má váhu, tíži (kábód), to se prosazuje, to je slavné. Sláva je zjevením Boží svatosti – jeho dílo vzbuzuje bázeň, údiv. Kdo nerespektuje boží dílo – ten nevejde.

– **nevejdete** – je Hospodinova realistická ?e?. Strach znemož?uje p?ijetí daru. Nejsou p?ipraveni žít v zemi zaslíbené. Je zbytečné, aby tam vcházeli. Proto vejdou jen dva sv?dci, kte?í referovali o zemi nezkreslen?, pravdiv? – Jozue a Káleb.

– **podle po?tu dn?**, v nichž jste d?lali pr?zkum zem?, poneseť své viny. Za každý den jeden rok, za ?ty?icet dn?, ?ty?icet let.” (14,34). Pr?zkum zem? (kap. 13)) je kvalifikován jako malov?rnost, jako ned?v?ra Hospodinovým zaslíbením. Neschopnost p?ijmout trest je popsána v 14,38-45. Modelov? je ukázáno, že i vyznání vin m?že být zneváženo lehkovážným p?esv?d?ením, že od nyn?jška už Hospodin musí být s námi, a budeme mít proto ve všem úspěch, protože my jsme p?ece vykonali vše, co jsme vykonat m?li.

ÚSKALÍ TEXTU

– lid nesehává v tom, že má strach, ale v tom, že ned?v?uje Božím zaslíbením.

– mohlo by se zdát, že p?íb?h lí?í Hospodina jak krutého prchlivce, který bez váhání tvrd? postihne každého pochybova?e a po?ítá jen se statečnými a silnými. Biblický vyprav?? však chce zd?raznit, že nedov?ra Izraele znevažuje Boží zaslíbení a v?rnost (14,11) a Boží lid selhává ve svém základním poslání.

– lid cht?jící kamenovat Mojžíše se neumoud?í domluvou Káleba a Jozua, ale p?ímým zásahem Hospodinovým – asi tak jako je zastaven Pavel u Damašku, tak jsou zastaveni slávou, tj. Boží svatostí, majestátem.

POM?CKY

– dalekohled(vybava zv?da; dvojí možnost pohledu na tutéž v?c); obrázek modlícího se ?lov?ka; obrázek šibenice a hromady kamení.

MOTIVAČNÍ UVEDENÍ DO P?ÍB?HU

Otázka pro mladší a střední školní v?k

– víte, co znamená p?ísloví „strach má velké o?i“?

Otázka pro starší školní v?k

– bojí se jen lidé slabí a zbab?lí, p?ecitliv?lí a n?jak postižení? Nebo se ?astokrát bojí právě ti lidé, kte?í již prožili mnoho utrpení, krizí a životních proher a necht?jí, aby je a také druhé potkala n?jaká další krize, bojí se násilí a vyhrocení situace, a tak nabádají ke klidu a opatrnosti?

OSNOVY VYPRÁV?NÍ

a) poznámky a osnova pro mladší školní v?k:

s mladšími proberte pouze, že nev?ra, malomyslnost – tento druh strachu zkresluje naše vid?ní sv?ta. Zv?st kap. 14 s mladšími neprobírejte – vzpouru jen nazna?te n?kolika slovy, v souvislosti se strachem, že strach pak n?které tak udolal, že naléhali na Mojžíše, aby se vrátili a necht?li jít dál. (Drama víry a pochybností je látka, kterou s v?tším nap?tím budou poslouchat starší d?ti). V n?kterých d?jepravách vyslání zv?d? je zjednodušen? p?edloženo jako Hospodin?v zám?r – v biblickém textu však jde o ned?v?ru vyslovenou v??i Hospodinu – o snahu mít své jisté.

I. Motivace

- II. Vyslání zv?d?
- III. Návrat po ?ty?iceti dnech a rozdílné zprávy
- IV. Izrael si zoufá
- V. Izrael potrestán – pouze Káleb a Jozue vejdou do zem? zaslíbené

b) poznámky a osnova pro st?ední a starší školní v?k

vypráv?jte ob? dv? kapitoly. Starší d?ti již mohou pochopit, že k životu víry náleží také riziko (že se nám n? co nezdaří) a krize (že poznáváme svou prohru ?i selhání), vyznáme svou vinu, pokud ji nepoznáváme, bou?íme se proti Hospodinu, nejsme vd??ní v?bec za nic – to je hlavní h?ích vzbou?enc? – neschopnost být vd??ný. Práv? církevn?-k?es?anské prostředí nám dává odvahu k tomu, abychom si nic nenamlouvali a p?iznávali si obtížnost života, i života víry. Krize a riziko, strach a p?ekonávání strachu náleží k životu víry. V televizních filmech se d?ti již mnohokrát setkaly s n?kterými zmín?nými motivy. Nemysleme si, že jsou na to p?íliš malé, aby nechápaly n?které zápletky a krize života.

I. Motivace

II. Vyslání zv?d?

III. Výsledek pr?zkumu – krásná zem?, ale mocní nep?átele

IV. Nedov?ra se bojí obr? a p?ehlíží krásy zem?

V. Izrael reptá, chce zp?t do Egypta

VI. Vyzvání Jozua a Káleba proti reptání Izraele

VII. Hospodinova sláva zachra?uje v?rné sv?dky p?ed kamenováním

VIII. Hospodin?v hn?v a Mojžíšova p?ímluva

IX. Nev?ra si zavírá dve?e do zaslíbené zem?

I. VYSLÁNÍ ZV?D?

T?žko ?íci koho to napadlo prvního, každopádn? lidé se toho rychle chytli a nakonec proti tomu nebyl ani Mojžíš, zvláš? když s tím souhlasil i Hospodin. O? šlo?

Izraelci stáli na samém okraji zem?, kterou jim Hospodin slíbil. Tam za t?mi kopci, tam už to je. Dlouhá cesta z Egypta byla skoro na konci. Zaslíbená zem? na dosah. A tu najednou jako by se jim dál necht?lo. Pro? ? Byl to strach? Nebo ještě? n?co horšího, ned?v?ra k Hospodinu, i když je až dosud tak spolehliv? vedl? V každém p?ípadu? Rad?ji nejprve vyšleme n?kolik zv?d?, aby nám zjistili, jak to tam vypadá, aby nám ?ekli, na co se máme p?ipravit a zda se tam v?bec m?žeme odvážit.

A tak Mojžíš vybral dvanáct muž?, z každého izraelského kmene jednoho, a poslal je na pr?zkum. Zjist?te, jaká to je zem?, jaký lid v ní sídlí. Bu?te odvážní, nebojte se!

II. ZPRÁVY Z PR?ZKUMU

První zpráva: V po?ádku jsme p?ešli hory. Je toho tolik, co bychom vám cht?li napsat, že to prost? nejde. Takže: je tu spousta ovoce, protože je skoro ?as sklizn?. Narazili jsme na lidi, kte?í se n?kterým strom?m klaní. Tvrdí, že mají tajemnou moc, a proto jejich ovoce netrhají. P?išlo nám to trochu divné, malinko jsme se toho (n?kte?í) i lekli, ale jak nám p?ed cestou ?íkal Mojžíš: bu?te odvážní..., tak jsme se toho odvážili, ovoce jsme utrhlí a p?ineseme vám je ukázat.

Druhá zpráva: Je to tu opravdu moc hezké. Jak by ?ekli básníci: zem? oplývá mlékem a medem. Jídla je tu dost a toho krásného ovoce! Tomu se ani v??it nedá. Jenomže lid, který tady žije, je mocný a sídlí ve velkých m?stech, která jsou obehnána silnými hradbami.

Těto zpráva: Vracíme se. Panují tu tvrdé poměry. Jednotlivá města proti sobě válí. Viděli jsme za poslední dobu tolik hrůzy, že to ani nejde popsat. Básníci by řekli: země, která požírá své obyvatele. Také jsme viděli pyšné a sebevdomé muže, kteří se nikoho a ničeho nebojí. Obrovité zředy, ze kterých jde strach. Připadali jsme si před nimi jako mravenci, kteří se rychle musí někde schovat, aby nebyli zaslápnuti. Každopádně si aspoň myslíme, že tahle země pro nás není.

III. STRACH Z OBRŮ

Poslové se vrátili do tábora se spoustou velkého a krásného ovoce, ale to si nikdo ani pořádně neprohlížel. Zato si všichni znovu a znovu nechávali popisovat ta velká města a jejich obrovské obyvatele. Jeden to povídal druhému, ten druhému a jak si to lidé vyprávěli, rostli ti mužové a jejich nepěmožitelnost v jejich očích víc a víc, zatímco odvaha Izraelců a jejich chuť vytáhnout do té země byla menší a menší.

A všichni na Mojžíše: „Proč jsi nás sem přivedl?!“ „Ty nás chceš nechat všechny pozabíjet?!“ „Kvůli tomuhle jsme se táhli pouští, abychom nakonec zjistili, že se do té zaslíbené země ani nedostaneme...?“ „Zpátky.“ „Vybereme si jiného vůdce a vrátíme se do Egypta, vždyť nám tam bylo vlastně docela dobře.“

IV. JOZUE A KÁLEB

Přitom si skoro nikdo nevšiml, že takhle nemluví všichni. Jozue a Kaleb, kteří také byli mezi vůdce, na rozdíl od ostatních mluvili docela jinak. Pokusili se vzbouřence uklidnit. Kaleb se postavil a volal na Izraelce: „Lidé, sbalte se, připravíme se na cestu a půjdeme do té země. Budeme v ní bydlet, postavíme si tam domy, budeme chovat ovce...“ Jenomže ostatní vůdové a s nimi i ostatní Izraelci se na něj obořili a řvali: „Nemůžeme vytáhnout proti těm lidem, kteří tam bydlí. Ti nám nikdy nedovolí, abychom se tam usadili, jsou mnohem, ale mnohem, silnější než my.“

Jozue s Kálebem vysvětlovali, že ta země, do které Hospodin slíbil Izraelce přivést, je dobrá a krásná. A že pokud je Hospodin dovedl až sem, bude s nimi i dál. Bude-li Hospodin s nimi, jistě jim zemi dá a oni se tam budou moci usadit. Nikdo je však nechtěl poslouchat.

Lidé křičeli víc a víc. Navzájem se utvrzovali v tom, že se raději vrátí do Egypta, než aby jen tak vyrazili do té neznámé země plné obrů a nebezpečných velikých měst. Všichni se shodovali na tom, že je naprosto nemožné tam se usadit.

A za chvíli už skoro každý držel v ruce kámen a že Jozua a Káleba za ty jejich řeči ukamenují...

V. HOSPODIN MLUVÍ

Najednou všichni strnuli. Najednou tu byl Hospodin. Hospodin, na kterého si skoro nikdo nevzpomněl, je tu a mluví s Mojžíšem.

A pak Mojžíš oznámil Izraelcům, co mu Bůh řekl. Hospodin se na lid za jejich neochotu vstoupit do zaslíbené země velmi rozhněval. Přestali mu věřit, přestali na něj spoléhat. Po tom všem, co pro něj vykonal a kolikrát už je ochránil. Copak si neuvědomují, když to Pán Bůh slíbil, že i v tom velkém neznámu by byl s nimi.

Tentokrát však už bude Hospodin trestat. Jaký to bude trest? Třicet dní trval průzkum země, kteří si Izraelci vynutili. Za každý den jeden rok putování pouští. To znamená, že do země zaslíbené nikdo z nich nevstoupí.

Až jejich děti, které se narodily už na cestě. Nikdo z těch, co pořád vzpomínají na egyptské zasy a chtějí se vrátet do otroctví, tu zemi nespátí. Nikdo kromě Jozua a Káleba.

VI. NEDVRA ZAVÍRÁ DVEE DO ZASLÍBENÉ ZEMĚ

Už tam mohli být. Už mohli žít ve své zemi, bydlet ve vlastních domech, pást stáda, obdělávat pole a sklízet úrody z vinic a zahrad. Místo toho zpátky do pouště, i nadále být kočovníky. Doživotně. A to všechno jen proto – pro vlastní? Zavinil to strach? Na světě se sotva najde člověk, který by se nikdy nebál. Takoví hrdinové vystupují možná ve filmech, ale ve skutečném životě sotva. Nejednou pocítí strach i nejstatečnější vojáci. Ale jde o to nedat se strachem ovládnout. A jednat ne tak, jak velí strach, ale jak je to správné, jak vede Hospodin. Těba se bál i Jozue a Kálebem, viděli přece vojenskou převahu těch obyvatel na vlastní oči. Ale nepřestali děvat Hospodinu. A proto byli připraveni jít, kam je Bůh slíbil přivést.

MODLITBA

Hospodine, ty jsi s námi ráno i večer, celou noc i celý den. Nauč nás, prosíme, na to nezapomínat. A budeme-li se bát, pomoz nám se nadechnout, zvednout hlavu a narovnat záda, abychom mohli jít i tam, kde to těba ještě neznáme. Amen

PODNĚTY PRO ROZHOVOR

- znáte nějakého náboženského vůdce – je vám sympatický?
- je strach dobrý rádce pro naše rozhodování?
- snaží se dnes někdo zkoumat, jaká bude budoucnost našeho národa? Co nám radí? Slyšeli jste někdy slovo: katastrofický scénář – co to znamená, kde se užívá?
- jaký je rozdíl mezi proslovem praotce Abrahama na hoře Sínaj a proslovem Jozua a Káleba?
- jak vzpomínají vaši rodiče na minulá desetiletí? (Vyprávějí vám něco; neradi o nich mluví; jen nadávají na dnešní povrchy; přiliš se s vámi nebaví o ničem; vídáte se jen velmi málo a to nejspíš společně u televize?)
- J.A.Komenský psal Křesťanství umírající matky Jednoty bratrské, protože konec tohoto konkrétního společenství viděl jako důsledek hříchu. Doufal však, že najde své pokračovatele, kteří navážou na její odkaz. Můžeme navázat my dnes?
- co jsou to zlaté dobré zasy? Byla někdy taková doba, že si lidé rozuměli a měli se raději než se mají dnes? Kdy to bylo? Bylo to skutečně? Nejsou to jen iluze dospělých? Nebo je to naopak, že lidé před námi byli méně inteligentní; méně vzdělaní; méně citliví; hůře vybavení technikou; méně pohotoví; více suroví a obhroublí; kulturně na nižší úrovni, protože neměli počítačové hry, CD a sluchátka; neměli tak krásné reklamy a plakáty; elektronické hračky a kvalitní sportovní vybavení; nemohli cestovat do jiných světadílů? Proč se někdy říká, že je někdo naivní jak dítě? Až budeš starší, tak to pochopíš?
- víte, těho se vaši rodiče obávají? Nebo se nebojí něho? Těho se bojíte vy?
- těho se lidé dneska zaleknou – vyrazí jim to dech a nemohou se těba hnout z místa?
- je-li hlad nejlepší kuchař, je strach nejlepší rádce – co máme nebo nemáme dělat?
- vzpomenete si, kdo byl kamenován a za co? (Nábot, Štěpán, Pavel) dovedli byste tady, za co chtěli Mojžíše kamenovat (někoho zabil; něco ukradl; byl recidivista; něco zpronevěřil; něco špatně naplánoval a zahynulo kvůli tomu mnoho lidí hladu; byl souzen z náboženských, z politických důvodů – z vlastizrady?). Zaslouží si za to smrt?
- víte, zda je u nás trest smrti? A v jiných zemích? Jak vypadá dnes kat – chovají se rozvášněné davy podobně jako Izrael proti Mojžíšovi?

Odkaz na pracovní list

[27 Vyslání a návrat zv?d?](#)

[27 Vyslání a návrat zv?d? - st](#)

[Odkaz na píse?](#)

[N?kdo m? vede za ruku, když bojím se jít tmou](#)

[Temnou divnou mlhou bloudím sem a tam](#)

[Pán B?h je síla má, všechna obrana má](#)

[Bu? v?le tvá, bu? v?le tvoje všude tam](#)

[Před tvou tváří, Pane, nemám v?bec nic](#)

[Cílová skupina](#)

[Mladší školní](#)

[Starší školní](#)

[Katechetické cykly](#)

[Pozvání na cestu Starý zákon 1](#)

[Biblický odkaz \(kat\)](#)

[Numeri 13,1–13](#)

[Numeri 13,17–33](#)

[Numeri 14,1–38](#)